

**HOE IS DIE
IN HET ECHT?**

JO DE POORTER

HOE IS DIE IN HET RECHT?

30 JAAR VOOR EN ACHTER DE SCHERMEN

P E L C K M A N S

VOORWOORD

Jo De Poorter en ik zijn getuige geweest van elkaars televisiedebuut. We waren een jaar of veertien en te gast in het BRT-programma *Vinger in de pap*. Eén keer om de veertien dagen mocht een hoopje jongeren zich daar laten horen over de meest uiteenlopende onderwerpen. **Lea Van Hoeymissen** presenteerde en **Kris Smet** produceerde deze, voor zijn tijd, gewaagde tienertalkshow. Onze aflevering ging over jongeren die toneelspeelden. En dat deden we toen allebei. Jo sprong er tijdens die live-uitzending bovenuit. Zelfverzekerder en welbespraakter dan de rest van de bende, mijzelf inbegrepen. Het klikte onmiddellijk tussen ons, en ik kan wel stellen dat Jo, sinds die dag, een soort van rode draad is in mijn leven.

We hielden contact en spraken wel eens af, wat toen, in het premobiele tijdperk, niet evident was. Jo woonde in Gent, ik in Antwerpen. Op onze leeftijd toen was die trip toch wel een kleine wereldreis met trein en bus. Soms verloren we elkaar jaren uit het oog, maar onze gezamenlijke televisieambities brachten ons af en toe weer samen.

Toen we begin jaren negentig allebei omroeper werden op de toenmalige VRT, werkten we een paar jaar intensief samen. We begrepen elkaar, lachten om dezelfde dingen en ruilden onze omroepbeurten als iemand van ons op een avond ergens een schnabbel kon gaan doen. Na ons leven als omroeper liepen onze wegen min of meer uit elkaar.

Jo zag ik vooral nog op tv. Vaak. Zijn presentatiecarrière liep als een trein. Ook in Nederland, wat voor een Vlaming in die tijd toch niet evident was. Zijn Nederlandse accent daar vond ik altijd hilarisch.

We bleven elkaar wel lezen via sms. Plots, na maanden radiostilte kreeg ik dan een berichtje over een of ander vreselijk tv-programma dat hij had gezien, waarvan hij wist dat ik het minstens zo slecht vond als hij. In een zelf ontwikkeld sms-taaltje gingen de vernietigende berichten dan heen en weer, tot we bedaarden en we weer een paar maanden verder konden.

Maar dan, een dik jaar geleden, vroeg een van de redacteurs van *De Tafel van Gert* of Jo geen geknipte tafelspringer zou zijn. Zo een tafelspringer is iemand die de hele show door zijn mening mag geven over de meest uiteenlopende onderwerpen. Ik was meteen enthousiast. Niet alleen omdat Jo iemand is die van heel veel zaken op de hoogte is en zijn ongezouten mening durft te geven, maar ook omdat we elkaar dan weer op geregelde basis zouden zien.

En zo werd onze rode draad weer opgepakt. Een draad waar voor mij ook grote stukken aan ontbreken. Want wat Jo allemaal exact heeft uitgespookt in de jaren dat ons contact een beetje verwaterde is me niet altijd even duidelijk. Daarom kijk ik ernaar uit om dit boek te lezen en, wie weet, op die manier nog een paar goedbewaarde geheimen te ontdekken.

Jo is een bijzonder man. Een bijzonder talent. Een bijzondere vriend.

Gert Verhulst,

zomer 2025

01

‘Wat je niet meer wil weten,
bezoekt je in een boze
droom in het midden van de
nacht en waar je radeloos
naar op zoek gaat, vind je
veel te laat of helemaal niet.’

Op de avond van 11 juli 2000 rijd ik met mijn wagen de ondergrondse garage in van mijn appartement in Antwerpen. Ik heb een speciaal Vlaams feestdagprogramma gepresenteerd op het eerste net van de openbare omroep. Het is een zwoele zomeravond. Ik draag nog mijn pak van de televisie en heb de make-up nog niet van mijn gezicht gehaald. Als ik de auto parkeer, zie ik uit mijn ooghoek een gewapende en gemaskerde man. Misvormd door ettelijke jaren televisie is mijn eerste reflex: verborgen camera. Maar in de hoek waar ik sta en met het licht dat er in de garage is, kan je geen programma maken. Dat was het ook niet. Ik word met geweld uit mijn auto gesleurd en met mijn bleekgrijze pak over de bestofte garagevloer gesleept. Ik vouw mijn lichaam in foetushouding en probeer met mijn ellebogen mijn gezicht te beschermen. Niet mijn gezicht. Niet mijn gezicht, denk ik de hele tijd.

WEINIG HOOP

Ik krijg harde vuistslagen in mijn rug en op mijn benen. Niet om mij te doden, maar wel om me te laten voelen dat het menens is. Mijn horloge, dat ik van mijn moeder voor mijn dertigste verjaardag gekregen heb, wordt brutaal van mijn pols gerukt. In de koffer van mijn auto zit mijn nieuwe laptop, bedenk ik mij ook nog ter plekke. Ze zijn met drie, de aanvallers. Jonge mannen. Ze spreken Arabisch met elkaar. Het is niet evident om een Saab te besturen, dus ik word nog eens in de auto geduwd om hem uit de parkeerplaats en naar boven te rijden. Constant onder bedreiging van een pistool. Zodra ze de versnellingsbak van de wagen kunnen bedienen, stappen ze in de wagen en rijden ze de nacht in. Ik blijf achter. Geschrokken, geslagen, maar niet ernstig gewond. Toch niet vanbuiten. In de straat is een politiekantoor dat nog geopend is. Ik ga meteen aangifte doen. De politieagent van een zekere leeftijd weet niet wat hij met mij aan moet vangen. Ongemak, onbehagen,

ongewoon om met iemand om te gaan die hij regelmatig op zijn televisie ziet. En ik ben nog niet eens zwaargewond of aangerand. Wat moet je doormaken als je verkracht melding komt maken. Ik voel mee met de slachtoffers die er nog erger aan toe zijn dan ik. Alles wordt uitgetikt op een typemachine. Het jaar is 2000, maar men tokkelt nog op een carbon dubbel. Ik moet het nalezen en ondertekenen. Ze zullen zien wat ze kunnen doen. ‘Weinig hoop meneer,’ zucht de vermoeide agent, ‘uw auto is vast nu al over de Franse grens. Uw horloge ziet u nooit meer terug.’ Dat laatste bleek waar, dat eerste niet.

Weken later wordt mijn Saab terugvonden in een randgemeente van Antwerpen. Achtergelaten. Niet beschadigd. Blijkt dat ze op zoek waren naar auto's die in Noord-Afrika makkelijk van de hand gaan en omdat daar geen Saabgarages zijn, is de wagen niets waard. Op de avond van de Vlaamse feestdag ga ik alleen terug naar huis, in gescheurde kleren en met schaafwonden. Ik heb mijn auto terug, maar niet mijn veiligheid. Ik rij nooit meer een garage in zonder achterom te kijken. Ik denk nooit meer dat ik in een verborgen camera zit.

NATIONALE HELD

Ik had een doorzichtige plastic zak over mijn hele, bijna naakte lichaam heen getrokken. Op mijn hoofd had ik een vergiet. Ook uit plastic. En daaronder alleen een vleeskleurige zwembroek. Verder niets. Kleine inspanning, groot effect, moet ik gedacht hebben, en dat is gelukt. Ik was tien jaar oud en in de Gentse winkelstraat waar ik woonde, werd er een braderie gehouden. Om de volkstoeloop nog meer de hoogte in te jagen, was er een verkleedwedstrijd georganiseerd. Kinderen waren uitgedost als Napoleon, Caesar of iets onduidelijks. Ik had voor dat laatste gekozen, maar wel met een boodschap: de man van de toekomst. In plastic,

met daaronder welhaast een nudist. Ik wist niet hoe profetisch ik was en wat plastic en naakt allemaal ging teweegbrengen. Hoe dan ook: het werkte. Ik werd opgemerkt. Ik won niet, maar viel wel in de prijzen.

'Ik weet niet meer wat ik antwoordde maar herinner mij nog perfect wat ik voelde: dat de roem binnen handbereik lag.'

Als ik er nu goed over nadenk, viel iedereen in de prijzen. De bij de dekenij aangesloten middenstanders hadden in hun voorraad nog iets gevonden wat ze anders toch bij het grofvuil hadden gezet. Belangrijker dan mijn eventuele overwinning of beloning was de nabijheid tot de televisiepresentator **Zaki**. Een verbastering van zijn voornaam Jackie waar meneer Dewaele furore mee maakte als dj en presentator bij de staatsomroep. Iedere woensdagnamiddag liep hij met een microfoon door een televisiestudio waar hij allerlei kinderen ondervroeg over hobby's en af en toe een spelletje speelde.

'Ik had hoge verwachtingen van mijzelf, het leven en deze opstap naar Hollywood in het bijzonder.'

Het programma heette: *Het Schildpadplein*. Ik was een fan. Er was weinig anders om fan van te zijn in 1976. En nu stond de presentator op armlengte van mij en interpelleerde mij over mijn kostuum en de boodschap erachter. Ik weet niet meer wat ik antwoordde maar herinner mij nog perfect wat ik voelde: dat de roem binnen handbereik lag. Zaki was nota bene jaren daarvoor uit dezelfde straat vandaan gekomen en had het gemaakt tot nationale televisieheld. Dat hij nu een verkleedwedstrijd stond aaneen te praten op een schamele braderie liet ik even daar. VTM bestond nog niet en daar was het, dat hij later echt zijn boterham zou gaan verdienen. We hebben elkaars pad een aantal keer gekruist. Een paar jaar later, letterlijk twee, dreef hij de

Gentse stadsomroep Radio Go vanuit zijn café De Gentenaar in de Vlaanderenstraat.

HOOGST VERBOUWEREERD

Na een vacature voor presentator van het filmprogramma *De Zevende Kunst* gelezen te hebben, ging ik op gesprek en was hoogst verbouwereerd dat ik niet meteen aangeworven werd. Ik was twaalf. Twee studentikoze filmfreaks kregen voorrang. Hoe is het mogelijk, moet ik gedacht hebben. Ik had hoge verwachtingen van mijzelf, het leven en deze opstap naar Hollywood in het bijzonder. Een goed aantal jaren later sta ik weer voor een jury die opnieuw wordt aangevoerd door de Gentse dj en presentator. VTM bestaat nu echt en is in zijn vijftiengste levensjaar. Ik ben er ondertussen onder contract als presentator, en een van de bijkomstigheden daarvan is dat je dan spontane medewerking moet verlenen aan tal van spel- en amusementsprogramma's. Het programma heette *Just the two of us* en het was een liedjeswedstrijd. Bekende zangers en andere bekende mensen werden aan elkaar gekoppeld, brachten samen bekende nummers en gingen daarmee in competitie met elkaar. Ik noteer uit het blote hoofd: **Rani De Coninck** en **Günther Neefs**, **Tess Goossens** en **Born** en **Rob Vanoudenhoven** en **Isabelle A.**

NOODDRUFTIGE VOLKSZANGER

Zaki zegt in de eerste aflevering: 'Jo zou wel eens de revelatie van deze serie kunnen worden.' Let vooral op de voorwaardelijke wijs: zou kunnen worden. Het is voorwaardelijk gebleven. Ik eindigde voorlaatste, samen met de musicalactrice **Chadia Cambie** wier onmiskenbaar

groot muzikaal talent mij niet heeft kunnen redden. Live zingen voor grote groepen mensen heb ik nooit tot een echt succesvol einde kunnen brengen. Of ik vond de toon niet, of ik was de tekst kwijt of een combinatie van beide. In diezelfde periode herinner ik me een **ABBA**-special op Radio 2 die ik liever wil vergeten, maar zo gaat dat met een geheugen, wat je niet meer wil weten, bezoekt je in een boze droom in het midden van de nacht en waar je radeloos naar op zoek gaat, vind je veel te laat of helemaal niet.

Ik werd verzocht om op de dijk van Heist aan Zee live op de zender en voor een samengetropte menigte van ijsjes likkende vakantiegangers ‘Money Money Money’ te brengen. Ook in die tijd, op een benefietconcert voor de toen nooddruftige volkszanger **Bob Benny**, vond iemand het een goed idee dat ik de avond zou openen met het nummer ‘I’ll take Manhattan’ van **Rodgers en Hart**, onnavolgbaar vertolkt door **Ella Fitzgerald**. Ik geloof dat ik het zelf was. ‘I’ll take Manhattan’ is een moeilijk nummer en ‘Money, Money, Money’ is geen moeilijk nummer. Dat bleek voor de kwaliteit van mijn vertolking niets uit te maken. Ik wou dat ik een plastic zak had toen om over mijn hoofd te trekken of iets anders om langzaam in weg te stromen. Een vergiet misschien.

ERGER VOORKOMEN

Zondagmiddagen waren hel in mijn kindertijd. Ze werden altijd doorgebracht bij mijn grootouders aan moederszijde. Tot tien uur ging het goed, maar tegen die tijd verdween oma naar de slager om het vlees voor het middagmaal te halen. Oma was een lieve, doortastende en charmante vrouw, maar niet als ze gedronken had. En dat had ze bijna altijd. Zeker vanaf elf uur 's morgens. De weg naar de slager liep langs een dorpscafé waar men op zondagochtend al flink in de sfeer was. Anna kon er niet passeren zonder binnengeroepen te worden en als niemand riep, ging ze toch naar binnen om te kijken waarom niemand riep. 'Geef haar eentje.' En dan: 'Nog eentje. Vooruit, eentje om het af te leren.' Ze heeft het nooit afgeleerd. Mijn vader heeft ooit met potlood een streepje op de whiskyfles aangebracht om te kunnen natrekken hoeveel ze dronk. De volgende dag vonden we het streepje niet meer op de fles. Het was een nieuwe fles.

'Een lieve, prettige vrouw veranderde in een bekvechtend, morsig monster. Ze viel als ze gedronken had, liep tegen het meubilair aan en maakte ruzie met iedereen.'

Oma was beginnen te drinken om erger te voorkomen. Mijn grootvader speelde kaart en de borrels kwamen sneller dan de speelrondes. Om hem niet meteen helemaal laveloos te maken, nipte oma af en toe een borreltje weg. Zo is het begonnen. En het is alleen maar erger geworden. Een lieve, prettige vrouw veranderde in een bekvechtend, morsig monster. Ze viel als ze gedronken had, liep tegen het meubilair aan en maakte ruzie met iedereen. Bij voorkeur iemand van de naaste familie.

ONDERDRUKTE AGRESSIE

De familiale maaltijden uit mijn jeugd deden zeer Italiaans aan. Niet dat het eten zo voortreffelijk was, alles was altijd aangebrand, maar de scènes kwamen regelrecht uit een Napolitaans drama. Met veel schelden en schreeuwen. Mijn moeder had het verstand niet om de situatie te laten bekoelen en te wachten tot de dronken bui over was en grootmoeder gaf zich over aan de kwalijke heks die de alcohol van haar maakte. Er werd geschreeuwd en gehuild en vaak diep kwetsende opmerkingen gemaakt. Bij de afwas werd er oorlogszuchtig gezwegen. Na de maaltijd ging iedereen in een zetel liggen en sliep een dampige roes uit. Er mocht geen geluid gemaakt worden, televisie of iets anders wat lawaai maakte was verboden. Het was wachten tot de bui overging.

Dat scenario herhaalde zich ieder weekend van mijn kindertijd. Niemand leerde van de vorige week of vond dat het nodig was om er iets aan te doen. Een vlaag van gevangenschap en onderdrukte agressie overvalt me nog af en toe op zondagen tussen elf en drie. Ik moet mij daartegen wapenen en vechten om niet door het spook van de zondag bezocht te worden. Het is daar dat mijn regeldrift vandaan komt. Niet bij de pakken te gaan zitten om niet vast te roesten in een systeem van gewoonte en verdoving. Om te leven met hoge verwachting en grote gevoeligheid. Opmerkzaam voor gewenning, verslaving en berusting. De zevende dag zag Onze-Lieve-Heer dat het goed was en hij rustte. Ik moet nog een woordje met die hij/zij/hen doen.

HALFNAAKTE VROUWEN

Door de week had mijn moeder een winkel in de Gentse Dampoortbuurt en we leefden achterin. In de stad, zonder tuin. Je kon niet buitenspelen, maar ook niet veel binnen. Vriendjes konden of mochten niet komen omdat mijn moeder dat te veel gedoe vond en dus moest ik mezelf bezighouden. Ik had een goocheldoos en een chemiedoos en daartussen moest het gebeuren. Het is nog een mirakel dat ik niet ontploft ben of mezelf in stukken gezaagd heb. Achteraf zie ik dat ik veel gemist heb, maar wat er niet is, dat ontbreekt je niet, toch niet op dat moment. We hadden geen badkamer en geen verwarming op de slaapkamer, geen boeken, geen muziek, en een tiental lp's die – niet te na gesproken – vooral voor hun hoes uitgekozen waren. Halfnaakte vrouwen en andere schaars geklede taferelen. Op die manier ben ik zeer bekend geraakt met het volledige oeuvre van **Amanda Lear**. Een meneer/mevrouw die zeer prat ging op zijn/haar borsten en deze dus zonder schroom tentoonstelde op een platenhoes.

ZWART BAKELIET

Er was ook iets wat radiodistributie heette, een bak ter grootte van een schoenendoos in zwart bakeliet met twee draaiknoppen. Eén om de klank harder te zetten en één om te schakelen tussen zenders. Vier in totaal. Op drie spraken ze Frans en op één Nederlands, Brussel Vlaams, maar het contact was zo zwak dat de verbinding vaker uitviel dan iets anders. We hadden ook tv. Zwart-wit. En aangezien mijn ouders er meestal niet waren, aan het werk of uit, was dat mijn domein. Zes kanalen bij mekaar. Ook daar spraken ze veel Frans, maar ook Vlaams en Hollands. Als ik er nu op terugkijk, is het niet zo vreemd dat ik bij de televisie ben terechtgekomen. Die mensen waren er altijd en waren de

enigen die tegen mij spraken. Als er ooit iets van mij moest terecht komen, zou het via die buis zijn. Ik geloof niet dat ik het in die tijd durfde te denken, maar een beetje psycholoog zal het nu zo uitleggen.

SCHEP DANKBAARHEID

Een vriend van mijn ouders zat een avond bij ons aan tafel en bekloeg zich erover dat zijn kinderen zo ontevreden en ondankbaar waren met het speelgoed dat ze hadden. Ik trok een schuif open onder een kast en liet een gigantische selectie aan rommel zien. Afleggers van andere kinderen, doorgeefstukken, prullen die niemand meer wilde. ‘Ik heb alles’, zei ik. Ik was vijf. Ik had natuurlijk niets, maar ik vond dat ik alles had, en dat hielp. Een lepel tevredenheid, een schep dankbaarheid en een flinke scheut wilskracht. Het kan veel uitmaken. Alles eigenlijk. En ik had het.

FIJN FUNDAMENTALISME

Jezus liep voorbij het raam. Het was Jezus niet, het was **Peter Van de Wiele** en het was geen raam maar de glazen deur van de zesde klas van de lagere school aan de Goudstraat in Gent. **Meester Drubbel** bestierde zijn klas met tucht en grote precisie. Het moet rond Pasen zijn geweest want waarom zou Peter Van de Wiele anders met een levensgroot kruis over de speelplaats lopen slepen in wat achteraf een repetitie bleek van het lijden van Christus. Hield er dan niemand rekening met mijn gevoelens? Ik was geraakt, diep gekwetst, niet door het afzien van Onze-Lieve-Heer, maar door het feit dat ik het niet was die hem mocht spelen. Als er iemand op school verworven rechten had om de zoon van

God te spelen, was ik het wel. Maar blijkbaar zat ik in de verkeerde klas en was de auditie voor Messias mij volledig ontgaan.

Op mijn twaalfde al had ik een grote expertise opgebouwd in het religieuze en specifiek in het katholicisme. En ik had het niet van thuis meegekregen. Mijn vader had het socialisme van zijn vader geërfd, die dokwerker was, en mijn moeder ademde liberalisme, wat je in die tijd geraden was als kleine zelfstandige. Godsdienstig hield dat in dat ze niks waren. Hoogstens in- en uitkatholieken. Gedoopt, en dan de hoogstnoodzakelijke sacramenten. Voor de vorm. De meest ingrijpende sacrale ervaring was de herinnering aan mijn eerste communie, waar de meeste van mijn tegen de vooravond dronken familieleden elkaar ladderzat zijn te lijf gegaan. Zelf had ik vrijwillig voor de religie gekozen. Al was het maar om mij af te zetten tegen mijn ouders. Op mijn tiende heb ik een bijbel gevraagd als verjaardagscadeau. Om maar het fundamentalistische gedachtegoed te schetsen waarin ik mezelf ondergedompeld had.

'Als er iemand op school verworven rechten had om de zoon van God te spelen, was ik het wel.'

ROEMLOOS WEGGEZET

Mijn eerste herinnering aan een televisieopname is de zangeres **Ann Christy** op een bierkrat. Ze stond daarop omdat ze zo klein was, en het er anders belachelijk uitzag wanneer ze door **Luc Appermont** geïnterviewd zou worden. We zijn op het Radio & Televisiesalon in Antwerpen, een beurs om radio- en televisietoestellen te slijten, waar de VRT uitzendingen deed omdat er toch iets zou gebeuren. En waarschijnlijk ook omdat ze er betaald voor kregen. Televisie kan kleine mensen groot maken en grote mensen klein krijgen.

Als Ann Christy op 7 augustus 1984 overlijdt, is ze net geen veertig en heeft ze niets meer, behalve een alles verterende baarmoederkanker. Journalist **Johan Anthierens** schrijft de dag nadien in zijn column op de voorpagina van *De Morgen*: ‘Kleine mus, ze hebben je klein gekregen, nog kleiner.’ Het land is niet groot genoeg om Johan neer te knuppelen. Johan verontschuldigt zich nog door te zeggen dat hij het bedoeld had als een vergelijking met **Piaf**, wat in het Frans mus betekent, een eerbetoon, hommage, maar het was te laat, de put gedempt toen de mus al verdronken was. Iedereen hield van Ann Christy, maar niemand kocht haar platen. We gaan te vaak respectloos met onze helden om. Naar **Tony Corsari** is jarenlang een talkshow genoemd, maar Corsari is welgeteld zeven jaar op de Vlaamse televisie actief geweest, en toen werd hij roemloos aan de kant geschoven. Zijn vluchtweg was voorzitterschap van het OCMW van Tienen, maar het was van moeten, niet van willen.

HARTVERSCHEUREND AANDOENLIJK

Ik was zeven jaar oud en op zomerkamp met het socialistische ziekenfonds in het zuiden van België. Er was een zangwedstrijd en ik had ‘Hey Jude’ van **The Beatles** volledig fonetisch uit mijn hoofd geleerd. Compleet met licht accent van Liverpool. Ik zong het toon- en tekstvast. Het was wonderbaarlijk voor een kind uit het tweede leerjaar. Ik won niet. Er was een jongetje van vijf dat ‘Op een rode paddenstoel’ bracht. Vals en onbeholpen, maar hartverscheurend aandoenlijk en glimmend charmant. Hij won. Het was een van mijn eerste grote levenslessen. Je hoeft niet altijd de eerste te zijn om met de hoofdprijs aan de haal te gaan. Een goeie tweede is lang niet altijd slecht.

VERDEROP RAKEN

Op school was ik een naarstige leerling. Niet in de traditionele zin van het woord dat ik hoge punten haalde en geliefd was bij leerlingen en leraars, neen, ik had het systeem in de vingers. Ik heb één keer gehuild. De eerste dag dat ik naar de kleuterschool ging. Omdat er iets veranderd was in mijn jonge leven en omdat ik de indruk had dat ik achtergelaten werd. Dat bleek niet zo. De kleine kleuterklassen werden gedreven door nonnen en andere toegewijde dames die hun gemis aan kroost thuis wilden compenseren op het werk. Als je als pientere peuter iets meer rechtop zit dan de rest van de koters en oogcontact maakt, mag je al snel een bank vooruit. Een kus van de juffrouw zat toen nog totaal niet in de MeToo-sfeer. **Juffrouw Christiane** heette ze. Ze leerde mij met plasticine werken en fruitsla maken. Ik heb daar later niet echt iets mee gedaan, maar het was het idee dat je iets zelf maakt en daarmee verder geraakt in het leven.

ZINLOZE SPELLETJES

Een van de ernstiger trauma's uit mijn jeugd heette Morgenrood, een vakantiecentrum in Wenduine voor kinderen van Socialistische Vooruitziende Vrouwen, SVV. Het had een eetzaal, een slaapzaal en vermoeiende wandelingen in de duinen. Droppings ook. Je werd dan bij nacht en ontij ergens afgezet en dan moest je je weg terugvinden. En ik wou niet terug. Ik wou er al helemaal niet zijn. Het waren allemaal beste mensen met nog betere bedoelingen, maar ik hield niet van groepen en spelletjes en een boterham met confituur om vier uur. Het groepsaspect en het zinloze van spelletjes en wandelingen die nergens toe leidden, grepen me naar de keel. Ik was een kind dat geleerd had om alleen te functioneren, alleen te zijn, alleen betekenis te vinden. Ik had niemand nodig en nu zat ik met iedereen opgescheept. Mijn vader vond dat ik man moest worden en dat een zomerkamp daar de beste oplossing voor was. Ik niet. Ik moest alleen een manier vinden om dat op te lossen.

IN PANIEK

Mijzelf van kant maken vond ik misschien wat te drastisch, maar een ernstig ongeval zou toch dingen in beweging kunnen zetten. Ik heb me dan maar vakkundig uit het raam gegooid. Dat was nog niet eenvoudig. De ramen op de eerste verdieping van het vakantiecentrum konden niet open en van een hogere etage vallen vond zelfs ik te riskant. Het werd dan maar het kantelraam van de begane grond. Oké, dood zou ik niet vallen, maar als ik maar genoeg hilde en schreeuwde, zou ik wel een dramatische indruk maken. Het deed mij in elk geval op de spoeddienst van een Blankenbergs ziekenhuis belanden. De assistent-arts van de afdeling was zo in paniek door dat gillende en schreeuwende kind dat hij niet zag dat er op de röntgenfoto niets te zien was. Ik kreeg voor alle

zekerheid een gigantisch gips om mijn been, een rolstoel en twee krukken. Missie geslaagd. Twee dagen later was ik thuis.

PRILLE PARINGSDRIFT

Het kamp heeft me wel een aantal nuttige inzichten gebracht. Dat ik niet zo heteroseksueel was als ik dacht, bijvoorbeeld. Het was nooit een kwestie geweest waar ik bij stilstond tot ik de leeftijd bereikte waar hormonen en puistjes de strijd aangaan om jou de meeste last te bezorgen. Zo'n jeugdkamp aan zee was natuurlijk een broeihaard van ontluikende liefdes en prille paringsdrift. Je moest een vriendin hebben of je telde niet mee. Aangezien het laatste voor mij geen optie was, zocht ik mij de mooiste van de instelling uit. Door mijn sociale en dramatische vaardigheden ging dat zo makkelijk als het hier nu lijkt. Het aanknopen van een relatie bleek niet het moeilijkste, maar het in praktijk brengen, was een ander paar mouwen.

Zoenen bijvoorbeeld, dat was geen noodzakelijkheid voor mij, maar dat bleek erbij te horen. Ik herinner mij een scène als uit een Amerikaanse tienerfilm. In de kleedkamer van de sportzaal stonden we te zoenen. Twee koppeltjes op nog geen anderhalve meter van elkaar. Ik met een blond meisje van wie ik de naam niet meer weet en **Daan** met zijn vriendin. Ik zoende het meisje, maar ik keek naar Daan. Dat ik die naam nu nog weet, zegt veel. Toen zei het me niets of niet voldoende om door te hebben dat het anders was. Tot dan had ik innige vriendschappen gehad, complete vriendschappen, maar we waren zo jong dat dat verder niet veel voorstelde. Pas vanaf de geslachtsrijpe leeftijd ging het opvallen dat mijn makkers achter de meisjes aangingen, en ik die andrang niet voelde.

SUBTIELE OMKOPERIJ

Omdat ik uit een nest niet-gelovigen kwam, had ik als kind opstandig besloten om priester te worden. Ik had mezelf ook aangemeld als misdienaar en oefende voor alle zekerheid heilige missen thuis uit. Daarvoor had ik de poten van een oude keukentafel ingekort tot ongeveer vijftien centimeter, zodat het geheel kon dienen als altaar, samen met lakens met een gat in als kazuifel en al het zilverwerk en ander bekermateriaal waar ik mijn handen op kon leggen. Ik was zelf niet gewijd, maar dat weerhield me niet om diensten uit te voeren. Diverse per dag zelfs. En een eredienst is natuurlijk niets zonder gelovigen, of liever, kinderen uit de buurt die ik omkocht met snoep om mijn parochianen te zijn.

Het hoogte- of dieptepunt, zo je wil, was het feit dat ik King-pepermuntjes gebruikte als hostie. Ook **Fouad** en **Ibrahim** moesten eraan geloven, in weerwil van hun achtergrond, maar de kracht van snoep is oecumenischer dan breed gedacht. Later zou ik ook toetreden tot het koor van de Sint-Baafskathedraal in Gent en Gregoriaanse gezangen harder en nadrukkelijker brengen dan de knapen om mij heen. Ik wist volstrekt niet wat ik aan het zingen was, want de kans om Latijn te studeren was mij ontzegd. Toen ik klaar was met de basisschool moest ik naar iets wat het PMS heette, een organisatie die je ging vertellen welke studierichting het best bij je paste. Je moest daar in kleurboeken kijken en oefeningen maken en dan kwam er een mevrouw die daarvoor gestudeerd had om te zeggen wat je het best kon gaan doen.

TE DOM

Mijn zesde jaar op de lagere school had ik afgerond met middelmatige cijfers, maar ik was wel geslaagd. Toch vond de school dat ik niet rijp

genoeg was om naar het middelbaar te gaan. Ze raadden mij aan een zevende jaar te volgen. Wist ik veel dat ze nog een klas bijgemaakt hadden om een leraar die net voor zijn pensioen stond wat werk te geven. Iedereen die niet rijp genoeg was, werd warm aanbevolen om daar nog een jaartje door te brengen. Dat bleken vooral kinderen te zijn met onmondige ouders die geen ervaring met studie of school hadden.

Zo vond ik mij omringd door jongens van allochtone oorsprong. Het was best een gezellig groepje. **Meester De Smedt** bracht graag zijn boterhammen en thermos met soep mee naar de klas en wij mochten dat ook doen. Ik heb niet veel opgestoken dat jaar maar wel veel gegeten. Goed doorvoed ben ik dus aan mijn carrière middelbare school kunnen beginnen. Evenwel niet in de richting die ik wilde: Grieks-Latijn. Volgens de testen was ik daar te dom voor. En zeker na mijn zevende jaar lagere school. Het werd de Moderne. Dat was een beetje van alles en vooral niet te moeilijk.

HOOGST UITZONDERLIJK

Ik heb het vier jaar moeten doorstaan voor ik een uitweg vond. Bleek dat je in de twee laatste jaren op het Atheneum ook Latijn kon kiezen. Tegen die tijd was ik zestien en kon geen enkele pedagogische adviseuse mij nog tegenhouden. Bijkomend voordeel was dat het Atheneum een gemengde school was. Jazeker, net zoals in het echte leven liepen jongens en meisjes daar door elkaar. Dat lijkt nu normaal, maar dat was toen hoogst uitzonderlijk. Ook het lesgevend korps was voor het grootste deel vrouwelijk. Als je uit een school kwam waar enkel mannen waren en ook gedeeltelijk priester-leraars, was dat een verademing. Ik ademde weer. En leerde Latijn. Weliswaar maar vier uur in de week, maar ik kon 'de teerling is geworpen' in de taal van Julius Caesar zeggen en 'ik

kwam, ik zag en overwon'. Geef toe, daar heb je toch wat aan in het dagelijks leven. Victorie. Dat is ook Latijn en sinds die tijd weet ik exact wat het betekent.

BEVREEMDEND GEVOEL

Tot voor mijn tijd aan het Atheneum kende ik nauwelijks vrouwen, behalve mijn moeder en de apothekeres bij ons naast de deur. Dat vond ik toen niet raar, het was zo. Niemand stelde zich daar vragen over. Het is pas toen ik er weg was dat ik besepte dat ik in een onnatuurlijke wereld zat van testosteron, voetbalsjaals en scherpe zweetlucht op een warme herfstdag. Ik miste meisjes zonder dat ik daarbij stilstond. Of beter, ik miste: het vrouwelijke, de elegantie, bloemetjes en emotionele intelligentie. Voor een televisieprogramma van de strekking *BV terug naar school* ben ik met een cameraploeg nog teruggekeerd naar mijn katholieke middelbare jongensschool, die gelegen was aan het romantische adres: Zilverenberg. Een niet te duiden bevreemdend gevoel overviel mij toen ik over de overigens onveranderde speelplaats liep. Het was exact hetzelfde als toen, alleen: met meisjes. Er liepen meisjes met rugzakken die te laat voor de les waren.

MEEST ROMANTISCHE

Omdat de toegang tot het vrouwelijke deel van de bevolking in mijn jeugd niet vanzelfsprekend was, moest ik mij terugplooiën op de dochters van vrienden van mijn ouders. Dat was helemaal niet erg want daar zaten een paar prachtexemplaren bij. **Diane** bijvoorbeeld. Ze was een tomboy, als ik er nu op terugkijk. Een mooi, sportief, krachtdadig meisje dat van aanpakken hield. Haar moeder dreef een koffiehuis waar de

croque-monsieur verrukkelijk was. Je zou kunnen zeggen dat Diane mijn eerste vriendin was. Je zou ook kunnen zeggen dat ze mijn laatste vriendin was. Je zou twee keer gelijk hebben. Diane en ik konden het heel goed met elkaar vinden. Ik drong nooit aan op meer en dat vond zij fijn. In het begin. Op den duur moet ze toch gedacht hebben, waarom doet hij nooit eens iets. Het meest romantische wat ik mij in dat verband herinner, is dat ik mijn arm om haar gelegd heb in het donker van zo'n ouderwetse stadsbioscoop. Maar niet meer dan dat. Een echte gentleman. Maar ook dat gaat rap op de zenuwen werken.

LANGDURIGSTE RELATIE

De film was *Kramer versus Kramer*, een echtscheidingsdrama met **Dustin Hoffman** en **Meryl Streep**. Dat zal de romantische sfeer ook niet bevorderd hebben. Omdat Diane zo van aanpakken was en ik ook, hebben we toen maar meteen besloten om ermee te stoppen. Geen rare verwachtingen en geen loze beloftes. Mijn relatie met Diane is een van de trouwste en langdurigste uit mijn leven. We zijn ons hele leven bevriend gebleven. Zij is naar Amerika verhuisd en daar met haar man de succesvolle restaurantketen Texas de Brazil begonnen. Die croque-monsieurs moeten daar voor iets tussen hebben gezeten. Ze heeft ondertussen twee volwassen zonen. Telkens als ze naar België komt, zie ik haar. Ik sla mijn arm over haar heen en kus haar. Zedig, op haar wang.

2

‘Als ik er nu aan terugdenk,
was de vorstelijke dis
in Laken zeer karig van
voedsel voorzien. Maar
goed, als doña Fabiola di
Mora y Aragón naast je zit,
denk je niet aan eten. Of
hoogstens aan paella.’

BEETJE AMBITIE

Kinderloze **koning Boudewijn** en **koningin Fabiola** hebben naar jaarlijkse kersttraditie een knapenkoor uitgenodigd voor een optreden en een aansluitende maaltijd. We schrijven 1979. Ik ben dertien. Na het concert moet iedereen via een rij langs de soeverein en dan naar een zaal met lange tafels en vergulde stoelen. De vorst vraagt belangstellend of Jo van Jozef komt. Ik moet hem teleurstellen. Jo komt van de behoefte om mij een korte naam te geven die niet afgekort of vervormd kon worden. Jo komt van **Jo Van den Steen**, een vriend van mijn vader die in de strijd van een waterpolowedstrijd de enige van de groep was van wie de niet-misvormde versie gebruikt werd, en dus geen Dré of Toin. Eerder een praktische dan een Bijbelse gedachte.

Maar ik ben voor het gemak wel meegegaan in de zeer christelijke gedachtegang van de vijfde koning der Belgen, en heb ter plekke verzonnen dat Jo van Johannes kwam, de evangelist, want een testamentschrijver vond ik hoger in rang dan Jozef, de timmerende plusvader van Christus. Ik had toen al weinig met handenarbeid. Nee, als ik toch kon kiezen, en dat kon ik daar, dan wou ik wel genoemd zijn naar iemand die iets opgeschreven had wat iedereen tweeduizend jaar later nog kende en wat in de top staat van bestverkochte boeken aller tijden. Een beetje ambitie is mij nooit vreemd geweest.

VORSTELIJKE OPENHEID

Ik ontdek dat de vraag van het Belgische staatshoofd niet bedoeld is als conversatiestarter, maar gewoon een beleefde uitbreiding van goedenavond. Snel en professioneel word ik dan ook door een uitgebluste lakei naar de eetzaal gemanoeuvreed, waar ik als eerste een ruimte